

УДК 352.07

П.С. Покатаєвкандидат наук з державного управління
Класичний приватний університет**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ**

Розглянуто принципи, функції та методи роботи органів місцевого самоврядування в Україні. Проаналізовано організаційно-функціональний напрям.

Ключові слова: *місцеве самоврядування, територіальна громада, виконавчі органи влади, конституційний устрій, народовладдя.*

I. Вступ

Побудова демократичної, соціальної, правової держави зумовило потребу проведення в Україні цілеспрямованої трансформації як суспільства, так і управління ним з урахуванням його нових якостей.

Багатоманітність факторів історичного, політико-правового, соціально-економічного, географічного, культурологічного та іншого характеру, безпосереднього та опосередкованого впливу, що визначають природу місцевого самоврядування, свідчить про те, що місцеве самоврядування є одним із найсуперечливіших політико-правових та соціально-економічних явищ. Як суспільна реальність місцеве самоврядування стало об'єктом низки галузей знань, які останнім часом інтенсивно оформлюються як самостійні науки.

Тому є актуальними пошуки такої організації системи органів місцевого самоврядування, принципів і методів їх діяльності, які, враховуючи українські самоврядні традиції, історичні особливості територіального розвитку та світовий досвід, забезпечили б європейські стандарти надаваних органами місцевого самоврядування послуг і розвиток людини як особистості.

Діяльність органів місцевого самоврядування пов'язана із: законотворчими процесами в державі; вирішенням щоденних проблем громадян; територіальною організацією влади; здійсненням державної регіональної політики; питаннями національної безпеки держави; іншими проблемами. Відзначені аспекти зумовили вивчення місцевого самоврядування рядом наук, серед яких управління, теорія держави і права, конституційне право, регіональна економіка тощо.

У зв'язку з цим варто відзначити наукові дослідження таких аспектів місцевого самоврядування: історико-правових (В. Горбачов, С. Стременовський, О. Шіба); загальнотеоретичних (С. Шевчук); конституційно-правових (М. Баймуратов, В. Баранчук, Г. Барчук, О. Батанов, І. Бодрова, В. Скрипничук, Т. Смирнов,

П. Ткачук); управлінських (А. Гошко, В. Григор'єв, О. Мечинський, О. Титаренко, А. Француз, Ю. Шаров); цивільно-правових (Р. Гринюк, В. Устименко та ін.) [2, с. 12].

Такий широкий інтерес зумовлюється насамперед суспільно-політичною та юридичною значущістю місцевого самоврядування для розвитку держави в цілому та громадянського суспільства зокрема.

II. Постановка завдання

Мета статті – охарактеризувати організаційно-функціональний напрям реалізації органів місцевого самоврядування в Україні.

III. Результати

Досліджуючи зміст поняття місцевого самоврядування, його розвиток і вдосконалення, російський учений Л. Веліхов наводить три, на його думку, найпоширеніші в європейській науковій літературі визначення місцевого самоврядування. Перше – визначення відомого німецького вченого Г. Єллінека: "Самоврядування – це державне управління через посередництво осіб, які не є професійними державними особами, управління, яке на протигагу державно-бюрократичному є управлінням через посередництво самих зацікавлених осіб". Друге – російського державознавця Н. Лазаревського, яке було дуже поширеним у земських колах: "Місцеве самоврядування – децентралізоване державне управління, де самостійність місцевих органів забезпечена системою такого роду юридичних гарантій, які, створюючи дійсність децентралізації, разом з тим забезпечують і тісний зв'язок органів місцевого самоврядування з певною місцевістю і її населенням". Третє – англійських теоретиків місцевого самоврядування І. Редліха та П. Ашлея: "Місцеве самоврядування – це здійснення місцевими жителями чи їх представниками тих обов'язків і повноважень, які їм надані законодавчою владою чи які належать їм по загальному праву" [4, с. 235]. Безумовно, визначення змісту поняття "місцеве самоврядування" безпосередньо пов'язане з розумінням суті місцевого самоврядування. Як не парадоксально, але в

цьому відношенні суспільна наукова думка поділилась на кілька напрямів, у надрах яких викристалізувалися теорії місцевого самоврядування.

Сьогодні під самоврядуванням розуміють або автономне функціонування будь-якої організаційної системи чи підсистеми управління справами територіальної спільноти, організації чи колективу, самостійно здійснюване їх членами через виборні органи чи безпосередньо [5, с. 311].

Поняття “місцеве самоврядування” в сучасній Україні тісно пов’язане з поняттям “державна”, тому що місцеве самоврядування, відповідно до чинної Конституції, є одним з елементів політичної системи, у цілому призначеної для реалізації принципу народовладдя.

Отже, сучасне розуміння місцевого самоврядування формувалося протягом багатьох років у теоретичних конструкціях наукових праць. Набуваючи сучасного конституційно-правового змісту, воно еволюціонувало, відповідно відображаючись у положеннях нормативно-правових актів. І хоча законодавець кожної держави намагався закріпити окремі особливості свого розуміння поняття “місцеве самоврядування”, незмінною залишалась основна його ідея в усіх визначеннях – територіальна спільнота безпосередньо або через свої виборні органи самостійно вирішує питання, що виникають на місцевому рівні.

Організаційно-функціональна структура системи місцевого самоврядування – це організована відповідно до системи цілей і функціонально залежна сукупність структурних елементів, які разом забезпечують реалізацію функцій місцевого самоврядування. Кожна складова системи органів місцевого самоврядування, тобто кожна його ланка, має свої специфічні властивості, водночас вони мають і спільні ознаки.

Функції місцевого самоврядування є основним фактором, що детермінує структуру органів місцевого самоврядування. У кожній функції закладено певні зв’язки, які разом зі змістом функції, що виражає характер управлінського впливу, зумовлюють методи діяльності органів місцевого самоврядування [2, с. 69–72]. Функції місцевого самоврядування розподіляються між територіальною громадою та органами місцевого самоврядування. Тому говорять про функціональну структуру системи органів місцевого самоврядування. Зазначимо, що розмежування функцій, спираючись на принцип субсидіарності, між державними органами та органами місцевого самоврядування є необхідною умовою створення ефективної системи управління. Органи місцевого самоврядування функціонують як відособлено, так і в тісній взаємодії.

У другому випадку говорять про функціональні системи. Взаємодія функціональних систем місцевого самоврядування відбувається на принципах мультипараметричності й багатозв’язності. Причому, якщо перший принцип визначає їх узагальнену дію, вказуючи, що результат діяльності якоїсь однієї функціональної системи впливає на результати дій інших систем, то другий принцип визначає метод саморегуляції. Як відомо, результат дії будь-якої функціональної системи місцевого самоврядування можна описати системою параметрів. Принцип багатозв’язної взаємодії стверджує, що зміна одного параметра діяльності функціональної системи призводить до зміни інших параметрів.

Функціонування системи місцевого самоврядування являє собою узгоджену інтегративну взаємодію по горизонталі і вертикалі різних функціональних систем. Порушення цієї інтеграції призводить до дестабілізації системи місцевого самоврядування і її руйнації. У системі місцевого самоврядування взаємодія різних функціональних систем відбувається на основі принципу їх ієрархії, який полягає в тому, що в кожен часовий проміжок діяльність системи місцевого самоврядування визначається домінуючою на цей час функціональною системою, відносно якої всі інші функціональні системи вибудовуються залежно від значущості [2, с. 74].

Організаційно-функціональні принципи діяльності органів місцевого самоврядування визначаються як особливостями структурно-організаційної будови органів місцевого самоврядування, так і специфікою функціонування всієї системи органів місцевого самоврядування. Всі принципи місцевого самоврядування становлять певну систему. Ця система не може бути повною, оскільки значення і роль місцевого самоврядування в житті суспільства постійно зростає, урізноманітнюються його функції, а це може ускладнювати саму систему принципів.

Організаційно-функціональні принципи і методи, які використовують сучасні органи місцевого самоврядування у процесі своєї діяльності, виокремлювалися і формувалися на основі досвіду, здобутого в науці управління загалом.

Оскільки під управлінням у найширшому значенні розуміють прийняття рішень та їх виконання в найрізноманітніших сферах життєдіяльності, то ми, враховуючи це, ставимо за мету виявити особливості формування організаційно-функціональних принципів і методів діяльності органу управління в сучасних концепціях місцевого самоврядування.

Організаційно-функціональні принципи і методи діяльності органів управління знайшли відображення і в сучасних концепціях

місцевого самоврядування. Вони перегукуються з організаційно-функціональними принципами й методами діяльності органів державного управління. Пояснення цьому явищу спробував дати Б. Андресюк, який констатує, що і системне управління, яке спирається на владні інститути, і місцеве самоуправління мають спільну соціальну мету – найбільш ефективне управління публічними справами. При цьому він підкреслює, що різниця полягає лише в методах управління цими процесами: якщо державне управління, незалежно від характеру політичної влади і типу правління, будується за схемою субординації, підпорядкованості нижчого рівня вищому, то самоуправління

ґрунтується на безпосередньому представництві інтересів місцевої громади та території і в цьому аспекті підпорядковане самій громаді [3, с. 14].

Зазначимо, що спільними для всіх сучасних концепцій та уявлень про державу є ідеї оптимальності й ефективності управління економікою, раціональної організації системи управління. Саме тому низка організаційно-функціональних принципів і методів діяльності самоврядного органу, яка висвітлюється в цих концепціях, використовується в сучасних умовах місцевим самоврядуванням. У таблиці наведено такі найголовніші організаційно-функціональні принципи і методи.

Таблиця

Організаційно-функціональні принципи і методи

Концепції місцевого самоврядування	Організаційно-функціональні принципи і методи концепцій місцевого самоврядування, які можуть бути використані самоврядними органами України
Теорія вільної громади	Принцип максимально можливого неутручання держави у справи громади і в діяльність органу місцевого самоврядування, якщо вона здійснюється згідно із законодавством
Господарська теорія	Принцип відсутності нагляду держави над господарськими справами місцевого значення, які є у віданні місцевого самоврядування
Юридична теорія, або теорія самоврядних одиниць як юридичних осіб	Принцип виборності членів органів самоврядування
Політична теорія	Принцип розмежування повноважень державних органів влади й органів місцевого самоврядування
Державна теорія	Принцип самостійності самоврядних територій

Як бачимо, наведені в таблиці сучасні теорії місцевого самоврядування завдяки своїм генетичним особливостям дають змогу запозичити окремі організаційно-функціональні принципи і методи, які можуть бути використані самоврядними органами України в наш час. До цих принципів можна додати принцип добровільності делегованих повноважень, згідно з яким органи місцевого самоврядування мають право як погоджуватись на передачу їм повноважень органів державної влади, так і відмовлятися від будь-якого з делегованих повноважень органів виконавчої влади [2, с. 77–88].

Отже, принципи місцевого самоврядування – це зумовлені природою місцевого самоврядування основоположні витоки та ідеї, які покладено в основу організації та діяльності територіальної громади, органів, які формуються громадами. Вони відображають вимоги об'єктивної закономірності й тенденції розвитку місцевої влади і мають такі характерні ознаки:

- зумовлюють побудову та функціонування муніципальної влади. Оскільки вони є теоретичною основою муніципального розвитку, то їх вивчення сприяє з'ясуванню конституційно-правової суті місцевого самоврядування, його специфічних рис та ознак;
- виступають як критерій оцінювання діючої системи місцевого самоврядування: наскільки вона відповідає началам та

ідеям, що виражені в принципах місцевого самоврядування;

- відображаючи суть та основні риси місцевого самоврядування, сприяють збереженню правонаступності та розвитку інститутів місцевого самоврядування;
- закріплені в Європейській хартії місцевого самоврядування, яка виступає правовою базою для муніципального законодавства держав – членів Ради Європи.

Отже, реалізація принципів місцевого самоврядування забезпечується не лише їх правовим закріпленням у законодавстві, статутах територіальних громад, але є самою суттю конституційного ладу Української держави.

З'ясування змісту та ролі функцій самоврядування неможливе без усвідомлення суті не тільки організаційно-функціональних принципів, а й методів діяльності органів місцевого самоврядування.

Викликає інтерес і підхід до класифікації проблем місцевого самоврядування, запропонований Р. Шинкаренком і Т. Бровком. Зазначимо, що вони зосередили свою увагу в основному на колі проблем, які, власне, повинно вирішувати місцеве самоврядування: забезпечувати високу якість навколишнього середовища (контролювати роботу потенційно небезпечних підприємств хімічної промисловості, стимулювати впровадження екологічно чистих технологій); спри-

яти збереженню соціокультурної специфіки і цілісності регіону; проводити відповідну потребу регіону демографічну політику; забезпечувати соціально-економічний розвиток території [6, с. 208–209].

Аналіз літератури засвідчує, що проблеми місцевого самоврядування, дослідження яких найчастіше стосується діяльності самоврядних органів та принципів і методів, можна умовно звести в чотири основні групи: політико-правові проблеми; економічні проблеми; соціальні проблеми; регіональні проблеми.

Як відомо, незалежність місцевого самоврядування визначається його правовою фінансовою та організаційно-кадровою незалежністю. З іншого боку, фінансове забезпечення місцевого самоврядування детермінує не тільки значення місцевих органів влади для держави, а і їх структуру та принципи і методи діяльності. Від рівня розвитку матеріально-фінансової бази місцевого самоврядування залежить виконання ним своїх функцій. Отже, актуальність вивчення і вирішення соціально-економічних проблем місцевого самоврядування є очевидною.

Здійснений нами аналіз законодавства дав змогу виявити, що процес перебудови місцевої влади в Україні на засадах самоврядування територіальних громад характеризується відсутністю чітко окреслених повноважень у бюджетній сфері, у сфері управління комунальним господарством і майном, у сфері контролю за діяльністю місцевих державних адміністрацій та ін.

У науковій літературі неодноразово обговорювався світовий досвід, який показує, що консолідований бюджет між державою і місцевим самоврядуванням має розподілятися мінімум за пропорцією 50:50. У державах з розвиненим самоврядуванням на місцях залишається понад дві третини всіх коштів, решта надходить державі для фінансування загальнодержавних програм (оборона, атомна енергетика, освоєння космосу тощо). У Франції, наприклад, частка місцевих бюджетів сягає 60% загального обсягу всіх бюджетних витрат, в Україні – тільки 38%.

Сьогодні важко переоцінити роль органів місцевого самоврядування, яку вони можуть відіграти у вирішенні економічних проблем шляхом сприяння створенню нових форм господарювання і малого бізнесу. На нашу думку, ця роль зможе виявитися насамперед у роздержавленні і приватизації об'єктів місцевого господарства в цілому і комунальної власності зокрема; наданні фінансової допомоги малому і середньому бізнесу; створенні цільового фонду підтримки малого і середнього бізнесу; наданні пільгових кредитів та інших коштів (пожертвування великих підприємств регіону, добровільні

внески підприємств, громадян та ін.) для створення мережі малих підприємств соціально-економічної інфраструктури; наданні допомоги в оренді приміщень; наданні аудиторських, юридичних та інформаційних послуг; створенні ринкової інфраструктури для малого та середнього бізнесу.

За таких умов співпраці органів місцевого самоврядування із суб'єктами малого і середнього бізнесу можна сподіватися на поповнення місцевого бюджету за рахунок частки від доходів місцевого господарства. Це означає, що можна буде витратити більше коштів на покращення середовища життєдіяльності населення [2, с. 182–186].

Співпраця органів місцевого самоврядування із суб'єктами малого і середнього бізнесу буде ефективнішою, якщо розмір оплати праці та матеріального заохочення працівників апарату виконавчої влади прямо залежатиме від кінцевих результатів господарської діяльності регіону (території).

Важливими є проблеми ринкових перетворень на рівні місцевого самоврядування. До цих проблем можна віднести проблеми створення ринку землі в містах, проблеми забезпечення інноваційних процесів у системі управління територіальними утвореннями – містами і селами, проблеми розвитку ринку муніципальних паперів тощо.

Ефективність діяльності органів місцевого самоврядування найчастіше оцінюють по тому, як вони вирішують соціальні проблеми. Саме тому до соціальних проблем місцевого самоврядування зараховують насамперед проблеми, пов'язані зі створенням належних умов життєдіяльності населення. Вони повинні вирішуватися за допомогою органів місцевого самоврядування у процесі їх функціонування. Найгострішими з них є проблеми забезпечення місцевою владою повних і своєчасних соціальних виплат, проблеми соціального захисту населення та проблеми розвитку соціальної інфраструктури (житлового будівництва, освіти, охорони здоров'я і громадського порядку тощо). Саме органи місцевого самоврядування повинні забезпечувати розвиток соціальної інфраструктури на підвідомчій території, оскільки вони найбільш наближені до населення і мають безпосередній зв'язок з територіальною громадою; наділені широкими і різноманітними повноваженнями у сфері реалізації й охорони прав громадян; володіють необхідними формами, засобами, методами роботи, законодавчо визначеною, матеріально-фінансовою базою, що дає їм змогу цілеспрямовано проводити заходи соціального, економічного характеру, які спрямовуються на забезпечення прав і свобод громадян.

На нашу думку, органи місцевого самоврядування мають займатися розвитком

соціальної інфраструктури місцевого значення. За розвиток мережі об'єктів соціальної інфраструктури регіонального і загальнодержавного значення повинна відповідати держава.

Дослідження соціальних проблем місцевого самоврядування та пошук шляхів їх вирішення особливо актуалізувалися останніми роками.

На сьогодні в основному уже створено правове поле для забезпечення населення різноманітними послугами. Міста використовують це правове поле максимально шляхом налагодження активних зовнішньоторговельних зв'язків, у тому числі і з зарубіжними партнерами. Саме можливість надавати послуги на рівні європейських стандартів у містах для задоволення інтелектуальних і культурних потреб населення окреслює вигідні сторони держави у її взаємовідносинах з громадянами. Враховуючи це, міста намагаються вирішити низку проблем у сфері надання комунальних послуг, розвитку архітектурної забудови центральної частини міста та його околиць, обслуговування закладів соціальної сфери, забезпечення безперервного функціонування транспорту, зв'язку, медичного обслуговування, розвитку культури й освіти, охорони правопорядку тощо.

Таким чином, прагнучи вирішити найважливіші проблеми жителів міста, виконавчі органи міських рад одночасно вирішують і властиві різним містам специфічні проблеми, які пов'язані з особливостями його історичного розвитку, сучасними процесами приватизації та розвитку ринкових відносин, а також процесами демократизації.

Безумовно, органи місцевого самоврядування в Україні мають відігравати, як і аналогічні органи європейських держав, вирішальну роль у забезпеченні економічного благополуччя і належних умов життєдіяльності населення. Ось чому не можна зволікати з вирішенням соціально-економічних проблем місцевого самоврядування. Їх успішне і своєчасне вирішення – запорука не тільки благополуччя населення, а й національної безпеки України. Для побудови нового ефективного суспільства в незалежній Україні визначальне значення має поліпшення управління територіальними суспільними системами, в тому числі територіальними громадами. Вирішення цього завдання вимагає підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування.

Важливо приділяти увагу вдосконаленню таких інструментів стратегічного управління, як: програми і стратегії розвитку територіальних громад, генеральні плани розвитку населених пунктів та інші документи. Підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування передбачає змі-

нення економіки України, удосконалення регіональної політики та адміністративно-територіального поділу держави.

Існуюча організація територіального устрою та системи місцевого самоврядування має недоліки, що істотно впливають на ефективність управлінської діяльності, а саме:

- регіональний та місцевий рівень управління склався відповідно до адміністративного устрою України початку 1930-х рр. в інтересах централізованого управління. Значна частина самоврядних одиниць (сіл, селищ, міст районного значення) позбавлена необхідних фінансово-економічних ресурсів для свого існування;
- не узгоджена система адміністративно-територіальних одиниць з конституційним визначенням суб'єкта місцевого самоврядування – територіальної громади: у межах одних населених пунктів перебувають інші населені пункти, територіальні громади яких є самостійним суб'єктом місцевого самоврядування (наприклад, у м. Львів – Брюховичі, Винники, Рудно);
- не сформована економічна база органів місцевого самоврядування для надання повноцінних громадських послуг.

Ставши на позиції Хартії, ми маємо розмежувати функції та повноваження місцевих влад залежно від рівня адміністративно-територіальних одиниць, до яких вони належать, поклавши в основу ефективне виконання функцій і раціональне використання ресурсів, тобто фактично принцип субсидіарності. Цей шлях потребує внесення змін до Конституції України, прийняття нового Закону “Про місцеве самоврядування в Україні” та внесення змін до ряду інших чинних законів. Проте, на нашу думку, цей шлях продуктивніший з погляду ефективного управління [21, с. 280–283].

У найближчій перспективі повинна активно впроваджуватися в життя політика інформатизації, яка передбачає формування об'єктивної інформації щодо реального стану економічного, науково-технічного, політичного, соціального та культурного розвитку міста і спрямована на оптимізацію управлінських рішень щодо вирішення загальноміських проблем, а крім того, на інформування населення з питань, що виникатимуть у людей при здійсненні виробничих обов'язків і в приватному житті.

Крім цього, міська інформаційна політика повинна спрямовуватися на створення умов для інтеграції міст України в загальнодержавний і світовий інформаційний простір відповідно до сучасних тенденцій інформаційної геополітики. Найбільш значущий для міста напрям здійснення перспективної по-

літики інформатизації міста – це інформатизація управління міським господарством.

Упровадження нових методів управління на місцевому рівні вимагає нових досліджень, апробації практикою, запозичення досвіду розвинених демократичних суспільств. Без цього неможливі успіхи в місцевому самоврядуванні. Саме тому це завдання потрібно вирішити в максимально короткі строки.

IV. Висновки

Отже, важливим завданням є пошук нових форм і методів функціонування місцевого самоврядування у світлі реформування економіки в напрямі побудови ринкового господарства. Наслідком реформування економіки, безумовно, стане втрата старих основ управління. Це стосується і місцевого самоврядування.

Серед причин, що зумовлюють неефективну діяльність органів місцевого самоврядування, можна назвати:

- несформованість фінансово-економічної бази місцевого самоврядування, а отже, економічну слабкість територіальних громад і, відповідно, відсутність необхідних ресурсів у органів місцевого самоврядування для виконання ними закріплених законом функцій;
- суперечливе законодавство, яке формувалося, виходячи з різних концепцій місцевого самоврядування. Об'єднувальним началом цих законів є муніципальний патерналізм, а не створення умов для самореалізації громадян через узгоджене функціонування механізмів самоорганізації і самоуправління соціальних організацій;
- низька правова культура працівників органів місцевого самоврядування і державних службовців (у сфері місцевого самоврядування діє понад дві тисячі актів виконавчої влади, і для їх належного виконання потрібні не тільки відповідні суспільно-політичні умови, а і знання) та невміння користуватися новими методами в управлінні (стратегічним плануванням, програмно-цільовими методами тощо);
- відсутність умов для безпосередньої участі громадян у вирішенні місцевих проблем та діалогу муніципальної влади з ними;
- невідповідність використовуваних органами місцевого самоврядування методів принципам узгодження функціонування механізмів самоорганізації, самоуправління та державного управління.

Перелік причин можна, звичайно, продовжити, але на ці основні припадає лівова

частка зумовлення неефективності діяльності органів місцевого самоврядування. Отже, пошук шляхів підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування є надзвичайно актуальним завданням сьогодення. Дослідженнями, які мають на меті вирішити цю проблему, займаються як науковці, так і спеціалісти-управлінці.

Таким чином, оскільки служба в органах місцевого самоврядування дійсно має своєрідні особливості з огляду на саму природу місцевого самоврядування, то вона повинна ґрунтуватися на розширеній палітрі основних принципів, підходів, нормативів порівняно з державною службою. Крім того, вона вимагає посиленої уваги і контролю як з боку громадськості, так і з боку вчених, від яких залежить розроблення наукових основ діяльності службовців органів місцевого самоврядування у перспективі. Отже, стратегічне управління, програми соціально-економічного розвитку, моделі розвитку необхідно використовувати як інструменти: без них неможливо ефективно управляти територіальним розвитком, сприяти реалізації регіональної політики тощо.

Список використаної літератури

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141.
2. Куйбіда В.С. Принципи і методи діяльності органів місцевого самоврядування: монографія / В.С. Куйбіда. – К.: МАУП, 2004. – 432 с.
3. Ткачук П.М. Адміністративно-територіальний устрій сільського району: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.02 / П.М. Ткачук; Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 1999. – 20 с.
4. Велихов Л.А. Основы городского хозяйства: Общее учение о городе, его управлении, финансах и методах хозяйства / Л.А. Велихов. – М.: Наука, 1996. – 480 с.
5. Социологический энциклопедический словарь. На русском, английском, немецком, французском и чешском языках / [ред.-коорд. академик РАН Г.В. Осипов]. – М.: ИНФРА-М – НОРМА, 1998. – 397 с.
6. Шинкаренко Р.В. Самоврядування територій: проблеми централізації та децентралізації управління / Р.В. Шинкаренко, Т.В. Бровко // Теорії мікро-макроекономіки: зб. наук. пр. – К.: Міністерство освіти України, Академія муніципального управління, 2000. – С. 207–210.

Стаття надійшла до редакції 17 квітня 2012 р.

Покатаев П.С. Организационно-функциональное направление реализации органов местного самоуправления

Рассмотрены принципы, функции и методы работы органов местного самоуправления в Украине. Проанализировано организационно-функциональное направление.

Ключевые слова: *местное самоуправление, территориальная громада, исполнительные органы власти, конституционный строй, народовластие.*

Pokatayev P. Organizational and functional direction of the implementation of local governments

Principles, functions and working methods of local governments in Ukraine have been considered. It was analyzed in the organizational and functional direction.

Key words: *local government, territorial communities, executive authorities, constitutional system, democracy.*